

Briuselis, 2019 05 15
COM(2019) 233 final

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

dėl 7-osios aplinkosaugos veiksmų programos vertinimo

{SWD(2019) 181 final}

7-oji aplinkosaugos veiksmų programa¹ glaustai

Siekiant pateikti strategines Europos aplinkos ir klimato politikos gaires ir užtikrinti nuspėjamus ir suderintus šios srities veiksmus, Europos Sąjungoje susitariama dėl aplinkosaugos veiksmų programų (AVP). 7-oji aplinkosaugos veiksmų programa (toliau – 7-oji AVP) įsigaliojo 2014 m. ir bus įgyvendinama iki 2020 m. pabaigos. Joje nustatyta 2050 m. vizija² ir išsami integruotos aplinkos politikos, padedančios užtikrinti tvarų ekonomikos augimą, sveikatą ir žmonių gerovę, koncepcija. Ji visapusiškai atitinka JT darnaus vystymosi tikslų principus.

Šioje programoje nustatyti devyni toliau išvardyti prioritetiniai veiksmų tikslai.

- Trys teminiai prioritetai: saugoti, tausoti ir puoselėti Sąjungos gamtinį kapitalą; pasiekti, kad Sąjungos ekonomika taptų konkurencinga ir efektyviausią išteklių naudojimo, žaliąją ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomiką; apsaugoti Sąjungos piliečius nuo neigiamo su aplinka susijusio poveikio ir rizikos sveikatai bei gerovei.
- Keturios vadinamosios įgalinančios sąlygos: geriau įgyvendinti teisės aktus; geriau informuoti, tobulinant žinių bazę; išmintingiau investuoti; integruoti aplinkos aspektus į kitas politikos sritis.
- Du horizontalieji prioritetiniai tikslai: didinti Sąjungos miestų tvarumą ir padėti Sąjungai spręsti tarptautinius su aplinka ir klimatu susijusius uždavinius.

Remiantis šiais devyniais prioritetiniais tikslais, 7-ojoje AVP nustatyti 36 papildomi tikslai ir 60 konkrečių veiksmų, kuriuos turi įgyvendinti ES ir jos valstybės narės, taip pat įmonės, darbdaviai ir darbuotojų grupės ir pavieniai asmenys.

Dėl aplinkosaugos veiksmų programų susitariama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 192 straipsnio 3 dalį. Jų įgyvendinimas priskiriamas ES ir valstybių narių bendros atsakomybės sričiai. Atliekant šį vertinimą atsižvelgiama į Europos aplinkos agentūros aplinkos būklės ataskaitą ir konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais.

I. 7-oji AVP – šiuolaikinė valdymo priemonė, skirta dabartinėms aplinkos problemoms spręsti

Iš Komisijos atlikto vertinimo matyti, kad 7-oji AVP yra strateginė programa, kuria remiantis sėkmingai sukurta aplinkos politikos, kaip aplinkos atžvilgiu tvaraus augimo, sveikos planetos ir didesnės žmonių gerovės varomosios jėgos, koncepcija. Prioritetus kartu nustatė visi suinteresuotieji subjektai – taip sudarytos sąlygos ES, valstybėms narėms, vietos ir

¹ 2013 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas [Nr. 1386/2013/ES](#) dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2020 m. „Gyventi gerai pagal mūsų planetos išgales“, tekstas svarbus EEE.

² 2050 m. gyvensime gerai, paisydami planetos ekologinių ribų. Mūsų klestėjimo ir sveikos aplinkos pagrindas – inovacinė žiedinė ekonomika, kurioje niekas nešvaistoma veltui, darniai valdomi gamtos ištekliai, o biologinė įvairovė saugoma, vertinama ir atkurama taip, kad didėtų mūsų visuomenės atsparumas. Ekonomikos augimas, grindžiamas mažo anglies dioksido kiekio technologijomis, yra seniai atsietas nuo išteklių naudojimo, rodant saugios ir tvarios visuomenės pavyzdį visam pasauliui.

regionų subjektams, įskaitant verslo sektorių, veiksmingai ir efektyviai dirbti aplinkos politikos formavimo srityje. ES lygmeniu parengtas orientacinis dokumentas, kurį palaiko visi suinteresuotieji subjektai, padeda užtikrinti didesnę ES ir valstybių narių aplinkos politikos ir veiksmų, kuriais siekiama gerinti aplinkos būklę ir didinti žmonių gerovę, suderinamumą ir įsipareigojimus.

Įgyvendinant 7-ąją AVP didėja bendras supratimas, kad aplinkos apsauga neatsiejama nuo tvaraus ekonomikos modelio, padedančio kurti darbo vietas ir užtikrinti gerovę. ES aplinkos politika išplėtotą nuo tikslinių reguliavimo srities intervencinių veiksmų iki aktyvesnių pastangų integruoti aplinkos aspektą į kitų sektorių politiką, atsižvelgiant į platesnio masto tvarumo perspektyvas, pavyzdžiui, žiedinės ekonomikos dokumentų rinkinį³, 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją⁴, bioekonomikos strategiją⁵ ir tvaraus finansavimo veiksmų planą⁶. Dėl 7-osios AVP pasiektas bendras sutarimas padeda Europai laikytis vieningos nuomonės visame pasaulyje palaikant daugiašalį bendradarbiavimą, pavyzdžiui, įgyvendinant Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ir Paryžiaus susitarimą, kuriuo siekiama kovoti su klimato kaita.

Iš nuolat teikiamų aplinkos būklės Europoje ataskaitų matyti, kad padėtis šiek tiek pagerėjo⁷. Tikėtina, kad ES pasieks savo 2020 m. išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir atsinaujinančiosios energijos tikslus; taip pat ji yra nustačiusi plataus užmojo tikslus 2030 metams.⁸ Norint pasiekti energijos vartojimo efektyvumo tikslus, reikia dėti daugiau pastangų⁹. Atsižvelgdama į Paryžiaus susitarimą, Komisija taip pat pristatė savo atnaujintos ES bioekonomikos strategijos ir neutralizuoto poveikio klimatui ES ekonomikos iki 2050 m. viziją¹⁰. Žiedinė ekonomika duoda naudos verslui, didėja viešojo ir privačiojo sektorių klimatui ir aplinkai skiriamas finansavimas, Europos miškai tvarkomi tvariau ir gerėja maudyklų vandens kokybė.

Vis dėlto tebėra didelių neišspręstų uždavinių, taip pat atsiranda naujų uždavinių¹¹. Artėdami prie planetos galimybių ribos arba kai kuriose srityse ją jau peržengdami, susiduriame su visuotine ekologine krize. Komisijos diskusijoms skirtame dokumente *Darni Europa – iki 2030 m.* pripažįstama, kad mūsų ekologinė skola yra didžiausias Europoje kylantis tvarumo srities iššūkis¹². Ši aplinkos krizė daro tiesioginį poveikį žmonių sveikatai. Daug miestų

³ COM(2015) 0614 final.

⁴ COM(2014) 015 final.

⁵ Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas, COM(2018) 673 final.

⁶ COM(2018) 097 final.

⁷ Oro, dirvožemio ir vandens taršos mažinimas, visapusiška apsauga nuo toksinių cheminių medžiagų, rūgštieji lietūs ir mažėjantis ozono sluoksnis, saugomos gamtos teritorijos, išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas – visose šiose srityse pasiekiami gerų rezultatų. Daugiau informacijos pateikiama Europos aplinkos agentūros (EAA) 2015 m. Aplinkos būklės ir raidos perspektyvų ataskaitoje (angl. SOER 2015), kurią galima rasti adresu <https://www.eea.europa.eu/soer-2015/synthesis/report/0c-executivesummary>.

⁸ https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/progress_lt.

⁹ Žr., pvz., COM(2018) 773 final.

¹⁰ COM(2018) 773 final.

¹¹ EAA 2018 m. aplinkos rodiklių ataskaita (<https://www.eea.europa.eu/publications/environmental-indicator-report-2018>).

¹² 2019 m. sausio 30 d. Komisijos diskusijoms skirtame dokumente dėl JT darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo teigiama, kad **didžiausias mums iššūkis – ypač netvari ekologinė skola, kurią sukaupėme pereinant iš išeikvodami gamtos išteklius, todėl galime ir nesugebėti patenkinti ateities kartų poreikių, neviršydami mūsų planetos išteklių atsargų. Dėl visame pasaulyje senkančių pagrindinių išteklių – nuo gėlo vandens iki derlingos žemės – kyla pavojus, kad žmonija išnyks.**

Europoje neatitinka bendrai sutartų ir teisiškai privalomų oro kokybės standartų¹³. ES sunkiai sekasi siekti tikslo iki 2020 m. sustabdyti biologinės įvairovės nykimą ir atkurti ekosistemų galimybes teikti paslaugas. Transporto sektoriaus ir maisto sistemos poveikis aplinkai tebėra pernelyg didelis.

Norint sustabdyti šias neigiamas tendencijas, visų pirma reikia toliau stengtis įgyvendinti galiojančius teisės aktus¹⁴. Nors imtis veiksmų kainuoja ir tam reikalingos didelės bendros pastangos, neveikimo kaina ir susijusios socialinės pasekmės būtų daug didesnės.

Šiomis aplinkybėmis 7-oji AVP atlieka svarbų vaidmenį kuriant Europos aplinkos politikos formavimui skirtą valdymo priemonę. Šiame vertinime pabrėžiami pagrindiniai šios programos laimėjimai ir trūkumai. Remiantis šia analize, jame nustatoma svarbiausia įgyta patirtis. Apskritai šiuo įgyvendinimo etapu įgyvendinti ne visi veiksmai. Nors pažanga padaryta visose srityse – kai kuriose srityse netgi didesnė, negu buvo numatyta pagal 7-ąją AVP, – akivaizdu, kad reikia priimti tolesnius įsipareigojimus.

II. Įgyta patirtis

Atlikus šį 7-osios AVP vertinimą nustatyta keletas patirties pavyzdžių, vertingų įgyvendinant bet kokią būsimą aplinkosaugos veiksmų programą.

- **ES aplinkos politikos formavimo strategija suteikia pridėtinės vertės.** 7-oji AVP laikoma patikima strategija, glaudžiai susijusia su nacionalinėmis aplinkos strategijomis. Daug valstybių narių 7-ąją AVP naudoja kaip savo aplinkos politikos strategijų arba konkrečių priemonių pagrindą. Todėl 7-oji AVP padeda užtikrinti nuspėjamesnius, greitesnius ir geriau koordinuojamus aplinkos politikos veiksmus. Nuspėjamumas padeda įgyvendinti veiksmus.
- **7-oji AVP iš esmės atitinka gero valdymo praktiką.** Ši programa grindžiama tvirtu analitiniu pagrindu ir politiniais įsipareigojimais. Jai skirta pakankamai išteklių, taip pat nustatyta aiški jos vizija, tikslai ir uždaviniai. Be to, užtikrinama jos stebėseną, nuolatinis mokymasis ir tobulinimas. Vis dėlto, įgyvendinant 7-ąją AVP, būtų buvę naudinga imtis **strategiškesnių veiksmų**, kurie turėtų būti **kuo konkretnesni, kad būtų galima įvertinti padėtį**, taip pat **aiškiau nustatyti prioritetus**: užuot apibrėžus didelę ES aplinkos taisyklių taikymo sritį, **imtis keleto konkrečių veiksmų**. Įgyvendinant 7-ąją AVP taip pat būtų buvę naudinga įdiegti **stebėsenos mechanizmą** atsakomybei ir įsipareigojimų vykdymui užtikrinti, taip pat nustatyti aiškius ir suderintus **rodiklius**, skirtus įgyvendinamų veiksmų pažangai įvertinti.
- **Labai svarbu, kad** tiek prieš pradedant įgyvendinti AVP, tiek visu jos įgyvendinimo laikotarpiu **dalyvautų daug įvairių suinteresuotųjų subjektų**. Taip užtikrinama didesnė parama programai ir tolesnėms priemonėms. 7-oji AVP buvo parengta surengus išsamias konsultacijas ir patvirtinta pagal įprastą teisėkūros procedūrą

¹³ EAA 2018 m. aplinkos rodiklių ataskaita.

¹⁴ Žr., pvz., 2019 m. aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūrą.

(bendro sprendimo procedūrą). Todėl ją palaiko daugiau įvairių suinteresuotųjų subjektų ir sprendimus priimančių asmenų. Vis dėlto šį aktyvaus dalyvavimo prieš pradedant įgyvendinti programą lygį buvo galima išlaikyti visu 7-osios AVP įgyvendinimo laikotarpiu.

- **7-oji AVP iš esmės suderinta su Europos ir pasaulio politine darbotvarke.** Vis dėlto, siekiant su aplinka susijusius susirūpinimą keliančius klausimus įtraukti į kitas ES politikos sritis, buvo galima padaryti daugiau. Suinteresuotieji subjektai sutinka, kad aplinkosaugos veiksmų programos turėtų būti visapusiškai **suderintos su ES institucijų politiniais prioritetais**, užtikrinant jų politinę atsakomybę. Šį tikslą buvo galima geriau pasiekti AVP įgyvendinimo laikotarpį susiejant su ES Parlamento rinkimų ciklu, taip pat su kitomis pagrindinėmis ilgalaikėmis strateginėmis programomis, pavyzdžiui, Paryžiaus susitarimu ir Darnaus vystymosi darbotvarke iki 2030 m.

III. Vertinimo metodika

Šiame vertinime nagrinėjama, koku mastu suderintos veiksmų sistemos struktūra, forma ir strateginis vaidmuo padeda užtikrinti geresnę Europos aplinkos ir klimato politiką. Atliekant šį vertinimą buvo tikrinama, kas yra gera strategija ir koku mastu 7-oji AVP atitinka šiuos sėkmingos strategijos kriterijus. Bendros išvados grindžiamos šia analize ir pasiektų tikslų bei įgyvendintų veiksmų vertinimu, kartu atsižvelgiant į Komisijos geresnio reglamentavimo principus¹⁵.

Atliekant šį vertinimą, kiek įmanoma, atsižvelgiama į esminę pažangą, padarytą švaresnio oro ir vandens, geresnio atliekų tvarkymo, mažesnio toksinių cheminių medžiagų poveikio ir kt. srityse, visų pirma remiantis Europos aplinkos agentūros teikiamomis ataskaitomis. Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad padaryti pažangą aplinkos srityje paprastai trunka ilgiau nei penkerius metus, taip pat į sunkumus, su kuriais susiduriama norint atitinkamą pažangą priskirti konkrečiai AVP, atliekant šį vertinimą siekiama išnagrinėti strateginės programos ir bendrai sutartų prioritetų, kuriais vadovaujantis formuojama ES aplinkos politika, pridėtinę vertę.

Be to, 7-oji AVP yra viena iš keleto aplinkos politikos varomųjų jėgų; nelengva nustatyti kiekvienos iš jų indėlį. Šis vertinimas buvo atliekamas pateikiant keletą vertinimo klausimų, atskaitos tašku laikant galimybę neįgyvendinti jokios AVP. Į 7-osios AVP vertinimą įtraukti 2014–2018 m. pasiekti laimėjimai. Jis grindžiamas keletu tyrimų, konsultacijų ir peržiūrų, kurių metu buvo nagrinėjama iki šiol įgyvendinant šią programą padaryta pažanga.

Keletas jų pavyzdžių yra:

- konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais (internetinės viešos konsultacijos, vieši praktiniai seminarai ir tikslinės konsultacijos);

¹⁵ https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how_lt.

- Komisijos atliekama aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūra¹⁶;
- Europos aplinkos agentūros 2016–2018 m. metinės aplinkos rodiklių ataskaitos¹⁷;
- Europos Parlamento ir Regionų komiteto pranešimai, įskaitant 2017 m. lapkričio mėn. Europos Parlamento atliktą 7-osios AVP įgyvendinimo vertinimą¹⁸.

IV. Analizės santrauka

Atlikus išsamią analizę galima padaryti toliau išdėstytas išvadas dėl 7-osios AVP įgyvendinimo rezultatų atitikties geresnio reglamentavimo iniciatyvos gero valdymo kriterijams¹⁹.

1. Veiksmingumas. Siekiant 7-osios AVP tikslų, padaryta tam tikra pažanga. 7-oji AVP padeda užtikrinti nuspėjamesnius, greitesnius ir geriau koordinuojamus aplinkos politikos veiksmus. Nuspėjamumas padeda įgyvendinti veiksmus.

Atlikusi į 7-ąją AVP įtrauktų 60-ies veiksmų įgyvendinimo analizę Komisija daro išvadą, kad siekiant tikslų padaryta *tam tikra pažanga* (vertinant pagal skalę nuo 1 iki 5 balų²⁰, skiriami 3 balai). Didžiausia pažanga padaryta įgyvendinant veiksmus, susijusius su antruoju prioritetiniu tikslu *pereiti prie efektyvaus išteklių naudojimo ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos*. Kita vertus, mažiausia pažanga iki šiol padaryta įgyvendinant veiksmus, susijusius su gamtos apsauga, aplinka ir sveikata, taip pat integracija. Remiantis Europos aplinkos agentūros atliktais nepriklausomais vertinimais²¹ galima susidaryti panašų vaizdą: nors iš dalies padaryta didelė pažanga, daugelyje sričių vis dar atsiliekama. Mažai tikėtina, kad bus pasiekti su gamtos apsauga susiję tikslai (pvz., maisto medžiagų, biologinės įvairovės, gėlo arba jūros vandens rodikliai), taip pat neaišku, ar pasieksime visus su aplinka ir sveikata susijusius tikslus. ES gerai sekasi siekti savo 2020 m. tikslo sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį (iki 2020 m. tokių dujų kiekį sumažinti 20 proc., palyginti su 1990 m. lygiu), taip pat atsinaujinančiosios energijos tikslo. Vis dėlto, norint pasiekti 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslą, reikia pakeisti energijos vartojimo tendencijas.

Įgyvendinant 7-ąją AVP didinama politinė atsakomybė už aplinkos politiką, nes į jos rengimo procesą sistemingai įtraukiami suinteresuotieji subjektai, o paskui dėl jos susitariama su Taryba ir Europos Parlamentu. Suinteresuotieji subjektai sutinka, kad šia programa užtikrinamas didesnis aplinkos ir klimato politikos nuspėjamumas ir sudaromos palankesnės

¹⁶ http://ec.europa.eu/environment/eir/index_en.htm.

¹⁷ EAA ataskaita Nr. 30/2016 „2016 m. aplinkos rodiklių ataskaita, kuria prisidedama prie 7-osios aplinkosaugos veiksmų programos įgyvendinimo stebėsenos“; EAA ataskaita Nr. 21/2017 „2017 m. aplinkos rodiklių ataskaita, kuria prisidedama prie 7-osios aplinkosaugos veiksmų programos įgyvendinimo stebėsenos“; EAA ataskaita Nr. 19/2018 „2018 m. aplinkos rodiklių ataskaita, kuria prisidedama prie 7-osios aplinkosaugos veiksmų programos įgyvendinimo stebėsenos“.

¹⁸ Žr. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/610998/EPRS_STU\(2017\)610998_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/610998/EPRS_STU(2017)610998_EN.pdf).

¹⁹ Veiksmingumo, efektyvumo, aktualumo, suderinamumo ir Europos pridėtinės vertės kriterijai.

²⁰ 1 balas – įgyvendinant veiksmus nepadaryta jokios pažangos, 2 balai – padaryta nedidelė pažanga, 3 balai – padaryta tam tikra pažanga, 4 balai – padaryta didelė pažanga, 5 balai – veiksmai visapusiškai įgyvendinti.

²¹ <https://www.eea.europa.eu/airs>.

sąlygos koordinuoti valstybių narių politiką. Vis dėlto sunkumų šioje srityje gali kilti dėl to, kad 7-osios AVP patvirtinimas ir jos įgyvendinimo laikotarpis neatitinka Sąjungos institucinio ciklo.

Nuspėjamumas ir išsamios politinės diskusijos teisėkūros proceso metu padeda įgyvendinti tam tikrus veiksmus, pavyzdžiui, atlikti aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūrą, paskirti smulkiuosius geriamojo vandens tiekėjus ir kovoti su invazinėmis svetimomis rūšimis, taip pat imtis tolesnių veiksmų įgyvendinant „Rio+20“ darbotvarkę²², kuria remiantis galiausiai pasiektas susitarimas dėl JT darnaus vystymosi tikslų.

Kaip būna įgyvendinant daugumą plataus masto strategijų, kai kurie numatyti veiksmai neįgyvendinti, pavyzdžiui, iki 2018 m. neparengta netoksiškos aplinkos strategija ir nepasiektas pagrindinis tikslas sumažinti į jūrą išmetamų šiukšlių kiekį. Kartu įgyvendinami tam tikri papildomi veiksmai, pavyzdžiui, ES plastikų strategija, taip pat išplėsta efektyvaus išteklių naudojimo koncepcija, ją įtraukiant į žiedinės ekonomikos darbotvarkę. Apskritai 7-oji AVP iš esmės atitinka gero valdymo ir tokių strategijų rengimo kriterijus²³.

2. Efektyvumas. 7-osios AVP struktūra, visų pirma jos įgalinanti sistema, padeda užtikrinti sąveiką. Tai, kad įgyvendinant šią programą daugiausia dėmesio skiriama didesnei integracijai ir geresniam įgyvendinimui, padeda įgyvendinti politikos veiksmus, kuriais siekiama taupyti lėšas ir didinti efektyvumą.

Tai, kad neįgyvendinami aplinkos teisės aktai, ES ekonomikai kasmet kainuoja apie 55 mlrd. EUR. Tai yra sveikatos priežiūros išlaidos ir tiesioginės aplinkos išlaidos²⁴. Atlikus šį vertinimą nustatyta keletas išlaidų taupymo įgyvendinant aplinkos politiką visu 7-osios AVP įgyvendinimo laikotarpiu pavyzdžių. Nors daugelyje politikos sričių nustatomi vis platesnio užmojo su aplinka susiję tikslai, aplinkos apsaugos išlaidos Europoje daugelį metų išlieka gana pastovios (apie 2 proc. BVP²⁵).

Nuo 2014 m., kai įsigaliojo 7-oji AVP, didinant aplinkos klausimų integraciją pažanga daroma tiek horizontaliai (politikos sričių lygmeniu), tiek vertikaliai (valdžios pakopų lygmeniu); tai padeda įgyvendinti priemones, kuriomis siekiama taupyti lėšas ir didinti efektyvumą.

Komisija ir valstybės narės stengiasi tobulinti informacijos apie aplinką rinkimo ir dalijimosi ja būdus²⁶, kad žmonės galėtų sužinoti apie pramoninius išmetamuosius teršalus arba aplinkos triukšmą, nes taip mažinama įmonėms tenkanti našta teikti informaciją ir užtikrinamas efektyvesnis nacionaliniu ir ES lygmenimis veikiančių administracijų bendradarbiavimas. Kad sudarytų sąlygas tolesnei sąveikai visoje ES, valstybės narės galėjo

²² <https://sustainabledevelopment.un.org/rio20/futurewewant>.

²³ Konsultacinės įmonės „Trinomics“ atlikto tyrimo, kuriuo grindžiamas 7-osios AVP vertinimas, išvados apibendrinamos vertinimo ataskaitos 3 priede.

²⁴ Komunikatas *ES aplinkos priemonių teikiamos naudos užtikrinimas. Pasitikėjimo didinimas geriau informuojant ir sparčiau reaguojant* (COM(2012) 095 final) ir šiuo metu atliekamas aplinkos teisės aktų neįgyvendinimo išlaidų tyrimas.

²⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Environmental_protection_expenditure_accounts.

²⁶ https://ec.europa.eu/info/news/environmental-data-commission-welcomes-agreement-new-rules-reduce-red-tape-and-increase-transparency-citizens-2018-dec-20-0_en.

skaidriau dalytis informacija, surenkama atliekant vertinimus ir vykdant geresnio reglamentavimo srities veiklą.

3. Aktualumas. Į 7-ąją AVP įtrauktos tinkamos sritys, o jos 2050 m. vizija tebėra aktuali. Vis dėlto, atsirandant naujiems uždaviniams, reikės padaryti tam tikrus pakeitimus.

Plačiai sutariama, kad 7-ojoje AVP nustatyti trys tinkami teminiai prioritetiniai tikslai, tačiau kai kuriems įgalinantiems veiksniams, pvz., skaitmeninimui ir aplinkos valdymui, buvo galima skirti daugiau dėmesio, nes tai yra priemonės politikos efektyvumui didinti. 7-osios AVP 2050 m. vizija yra naudinga ir tebėra aktuali.

Bendra struktūra, kurią sudaro keletas teminių tikslų, grindžiamų labiau į veiklą orientuotais ir konkrečiais papildomais tikslais ir veiksmais, padeda siekti prioritetinių tikslų. Daugiapakopės AVP principas²⁷ grindžiamas gerąja patirtimi ir ją atitinka, tačiau kyla klausimų dėl jos struktūros sudėtingumo ar išsamumo lygio, todėl kai kuriuos veiksmus sudėtinga stebėti.

4. Suderinamumas. 7-oji AVP iš esmės suderinta ir su Europos, ir su pasauline aplinkos ir klimato politikos formavimo darbotvarke.

Kaip strategija, 7-oji AVP yra suderinta. Ja nustatoma darbotvarkė, taip pat grindžiamas kasdienis Komisijos darbas aplinkos srityje. Tai pasakytina apie strateginį valdymo planą ir reguliariai teikiamas metines veiklos ataskaitas, taip pat apie naujas iniciatyvas, pavyzdžiui, aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūrą. Įgalinanti sistema padeda siekti teminių tikslų, tačiau sąsajos su horizontaliais prioritetiniais tikslais, susijusiais su vietos, regioniniais ir pasauliniais uždaviniais, ne tokios akivaizdžios.

Kalbant apie suderinamumą su kitomis politikos sritimis ir politiniais prioritetais, esama tam tikrų aiškių (ir palankiai vertintinų) 7-osios AVP ir 10-ies Komisijos prioritetų tarpusavio sąsajų, pavyzdžiui, bendras tikslas kovoti su klimato kaita ir stiprinti ES vaidmenį tarptautinėje arenoje. Apskritai šios iniciatyvos papildo viena kitą, t. y. 7-ąją AVP siekiama nustatyti, kaip aplinkos politika galėtų padėti užtikrinti tvarų augimą ir kurti darbo vietas. Galima nurodyti keletą 7-osios AVP ir kitų politikos sričių suderinimo tarpusavyje pavyzdžių, pavyzdžiui, tai, kad Europos semestro šalių ataskaitose užsimenama apie aplinkos klausimus (visų pirma apie išmetamą anglies dioksido kiekį ir oro taršą), taip pat veiklą, susijusią su tvariais miestais ir miestų darbotvarke. Vis dėlto, siekiant užtikrinti, kad politika būtų formuojama integruotai, reikia daugiau nuveikti.

Pavyzdžiui, remiantis esamomis aplinkos ir socialinės politikos sąsajomis, įgyvendinant 7-ąją AVP buvo galima labiau atsižvelgti į socialinius klausimus, susijusius su, pvz., poveikiu pažeidžiamoms grupėms, darbo vietoms, socialinei įtraukčiai ir nelygybei.

²⁷ Trys teminiai prioritetai (gamta, ekonomika, sveikata), įgalinanti sistema, skirta pagrindinėms kliūtims, trukdančioms pasiekti pagrindinius aplinkos politikos formavimo tikslus, šalinti, ir du horizontalieji prioritetai (miesto ir tarptautinis aspektai).

7-oji AVP iš esmės suderinta su tarptautiniais įsipareigojimais. Nors ši programa buvo patvirtinta beveik dvejais metais anksčiau negu JT darbotvarkė iki 2030 m., joje pabrėžiama, kad ekonominė ir socialinė gerovė priklauso nuo geros gamtos išteklių bazės būklės, taip iš anksto nuspėjant JT darnaus vystymosi tikslų koncepciją ir jai padarant tam tikrą poveikį. 7-ąją AVP galima laikyti vienu DVT įgyvendinimo mechanizmu, nors joje galėjo būti labiau pabrėžiamas DVT įtvirtintas teisingo perėjimo principas.

5. Pridėtinė vertė. Įgyvendinant 7-ąją AVP aplinkos politika tapo veiksmingesnė ir efektyvesnė. Suinteresuotieji subjektai palankiai vertina šią programą ir mano, kad ji yra patikima strategija, glaudžiai susijusi su nacionalinėmis aplinkos strategijomis.

7-oji AVP yra įvairių suinteresuotųjų subjektų, ES, nacionaliniu ir vietos lygmenimis dalyvaujančių sprendžiant ES aplinkos problemas, orientyras. Įgyvendinant aplinkos politiką dažnai sukuriami tam tikra sistema, tačiau paskui atsakomybė už jos įgyvendinimą, laikantis subsidarumo principo, paskirstoma įvairiais valdžios lygmenimis. Šiomis aplinkos politikos tarpusavio sąsajomis ir decentralizuotu sprendimų priėmimo procesu iš dalies paaiškinama suinteresuotųjų subjektų nuomonė, kad 7-oji AVP yra vertinga priemonė.

7-oji AVP atitinka strategijų rengimo gerosios patirties kriterijus ir yra tinkamai susieta su Europos nacionalinėmis aplinkos strategijomis. Nors suinteresuotieji subjektai itin palaiko 7-osios AVP struktūrą ir turinį, jos įgyvendinimą buvo galima sustiprinti taikant griežtesnį nuolatinio padėties vertinimo ir stebėsenos mechanizmą.

V. Išvados

Komisija mano, kad iš 7-osios AVP vertinimo matyti, jog šia programa sudaromos palankesnės sąlygos įgyvendinti svarbius politikos formavimo pokyčius – dabar plačiau pripažįstama, kad aplinkos apsauga, socialinė nauda ir tvarus ekonomikos augimas yra vienas nuo kito neatsiejami dalykai. Ši programa padeda įgyvendinti svarbias naujas darbotvarkes, pavyzdžiui, žiedinės ekonomikos ir darnaus vystymosi tikslų darbotvarkes. Ilgalaikė vizija, kuria pirmą kartą vadovaujamasi įgyvendinant AVP, yra naudinga politikos formavimo priemonė, kuria papildomi trumpojo laikotarpio politikos tikslai ir visiems suinteresuotiesiems subjektams suteikiamas galimas jų veiklos orientyras. Įgalinanti sistema suteikia išskirtinę galimybę dėmesį ir išteklius nukreipti į pagrindines ES aplinkos politikos problemas: nepakankamą įgyvendinimą, informavimą, investicijas ir integraciją. Šio vertinimo rezultatai bus grindžiami būsimi sprendimai dėl tolesnės aplinkosaugos veiksmų programos pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 192 straipsnio 3 dalį²⁸.

²⁸ Sprendimo Nr. 1386/2013/ES 4 straipsnio 3 dalis: *atsižvelgdama į tą vertinimą ir kitus aktualius politikos pokyčius, Komisija, prireikus, laiku pateikia pasiūlymą dėl 8-osios AVP siekiant išvengti reguliavimo spragos tarp 7-osios AVP ir 8-osios AVP.*